



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

ปัญญานั่นแหละ



ปาฐกถาธรรม โดย
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

ปาฐกถาธรรม โดย
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)
ณ ฌาปนสถานวัดชลประทานรังสฤษฎ์
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี



จัดพิมพ์โดย
กองทุนปัญญานันทธรรม ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา
วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี



ที่ปรึกษา
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)
พระมหาเผียน อนุจารี



ติดต่อที่
ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทร.๕๘๔-๑๘๕๕, ๕๘๓-๔๒๔๓



ภาพปก โดย นายแพทย์ชัยชนม์ โลว์เจริญกุล
พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ : มิถุนายน ๒๕๓๘ จำนวน ๑๔,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่ : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง จำกัด โทร. ๕๘๔-๒๒๔๑



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)



ท่านผู้จะต้องตายทั้งหลาย

เมื่อเรียกว่า“ท่านผู้จะต้องตาย” คนที่ได้ฟังคงจะนึกเคืองในใจว่า ท่านเจ้าคุณปัญญานันทะมาแข่งเราเสียแล้วในการที่มาเรียกว่าท่านผู้จะต้องตาย ความจริงนั้นเราทุกคนก็ต้องตายด้วยกันทั้งนั้น ทั้งผู้ฟังทั้งผู้แสดงปาฐกถาก็ต้องตายด้วยกันทุกคน หนีความตายไปไม่พ้น แต่ถ้าใครมาพูดว่า “คุณนี่ไม่ช้าจะต้องตาย” จะไม่มีใครชอบสักคนเดียวก็เพราะว่าคนเราต้องการจะอยู่ในโลกนานๆ ไม่อยากตาย

ตามปกติคนเราไม่ต้องการความทุกข์ความเดือดร้อนและไม่อยากตาย การอยู่ในโลกนั้นมันยุ่ง แต่เราก็อยากจะอยู่นานๆ อันนี้เป็นเรื่องความต้องการของมนุษย์ เพราะ



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



ฉะนั้นเมื่อได้ยินเสียงทักทายว่า“ท่านผู้จะต้องตายทั้งหลาย” ญาติโยมก็อย่าไปโกรธไปเคือง แต่ให้เข้าใจว่า ท่านเตือนให้เราทั้งหลายรู้เนื้อรู้ตัวว่า เราจะต้องตายสักวันหนึ่ง แต่ว่ากำหนดไม่ได้ว่าจะต้องตายวันไหน

วันนี้เรามาประชุมกันที่ฌาปนสถานแห่งนี้ ก็มาประชุมกันเนื่องจากเรื่องเกิดเรื่องตาย เพราะมีเรื่องเกิดก่อน แล้วจึงมีเรื่องตายตามมาเรามาประชุมกันด้วยเรื่อง ๒ ประการนี้ แต่โดยมากเรามักจะพูดแต่เรื่องตาย ไม่ได้พูดโยงไปถึงเรื่องของการเกิด ความจริงการตายนั่นมันเนื่องมาจากการเกิด ถ้าไม่มีการเกิดก็ไม่มีการตาย แต่เวลาใดมีเรื่องการตายก็พูดแต่เรื่องเฉพาะหน้าในเรื่องเฉพาะหน้าในเรื่องของการตาย ประการเดียว ขอให้เราทั้งหลายเข้าใจว่า “ตาย” กับ “เกิด” เป็นของคู่กัน

เราทุกคนกำลังเกิดอยู่และทุกคนกำลังตายอยู่ ตายอยู่เกิดอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ลืมตาขึ้นดูโลก เราก็เรียกว่า คนเกิด ความจริงคนนั้นก็ตายแล้วในขณะนั้น การตายการเกิดจึงเป็นของคู่กันตลอดไปไม่มีการหยุดยั้ง จนกว่าจะถึงเวลาการเกิดมันหมดไป เพราะว่าเครื่องปรุงแต่งมันไม่มี ก็เรียกว่าเป็นความตายกันไปตอนหนึ่ง ปิดฉากไปตอนหนึ่ง ในขณะนี้เราอยู่ในสภาพมาดูคนอื่นเขาปิดฉาก คือ ตายไปคน



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



หนึ่ง เราทั้งหลายก็มาช่วยกัน การช่วยกันในรูปแบบนี้เป็นการกระทำตามประเพณี เพราะเราทั้งหลายเป็นอยู่ในโลก คนที่เจริญทั้งหลายนั้นต้องมีประเพณี อันตนจะต้องจัดต้องทำตามฐานะ คนที่ไม่มีพิธีรีตองหรือไม่มีประเพณีอะไรเลยนั้น ก็มักจะเป็นคนประเภทป่าเถื่อนที่ยังไม่มีความก้าวหน้า เขาเรียกว่าไม่มีอารยธรรมเป็นหลักปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นคนที่มีความเจริญพอสมควร ก็ย่อมจะมีระเบียบประเพณี อันตนจะต้องปฏิบัติด้วยกันทั้งนั้น

อย่าว่าแต่คนในบ้านในเมืองเลย แม้แต่คนตามป่าตามดง ซึ่งเรียกว่าชาวป่าชาวเขา อันยังไม่เจริญเหมือนกับเราชาวเมือง เขาก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีอันเกี่ยวกับการเกิดการตาย โดยเฉพาะในเวลาตายนั้น เขาก็มีประเพณีอันจะต้องจัด ต้องกระทำกันตามสมควรแก่ฐานะ ใช้นเวลาน้อยบ้าง ใช้นเวลายืดยาวบ้าง เป็นเรื่องที่ต้องทำด้วยกันทั้งนั้น

คนเราเมื่อเกิดก็ต้องตาย เรื่องเกิดทำเรื่องอย่างใด เวลาตายก็ต้องทำเรื่องอย่างเดียวกัน สำหรับเราอยู่ในบ้านในเมืองมีความคิดความอ่าน เราจึงต้องจัดพิธีเกี่ยวกับการตายหลายสิ่งหลายประการ พิธีเกี่ยวกับการตายนั้นมักจะต่อเนื่องกันในทางศาสนา เพราะเป็นเรื่องบำเพ็ญคุณงามความดีตามหลักคำสอนในทางศาสนา ทุกๆ ศาสนา มีประเพณี



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



เกี่ยวกับการตายทั้งนั้น ความจริงพระพุทธศาสนาของเรานั้น เรื่องประเพณีมีน้อย มุ่งการปฏิบัติธรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่ว่า ศาสนาอยู่กับคน คนอยู่ในสังคม เรื่องเกี่ยวกับสังคมนี ก็น่าต้องมีเรื่องปฏิบัติต่อกันเพื่อเป็นการผูกมิตรไมตรีกันเพื่อแสดงออกซึ่งความรู้สึกในทางจิตว่าเราได้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับบุคคลนี้ในรูปร่างใด เราจึงได้ประพฤติตามประเพณี ที่ได้เคยกระทำกันมา โดยเฉพาะผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา

เมื่อมีการตายเกิดขึ้น เราก็นิมนต์พระมากระทำพิธีในศาสนา นับตั้งแต่เริ่มสวดพระอภิธรรมบ้าง การเทศนาบ้าง การสันทนาธรรมกันในงานศพนั้นบ้าง อันการกระทำในรูปดังที่กล่าวนี้ก็เป็นไปในรูปของการศึกษา ในรูปของการปฏิบัติ ในรูปของการเผยแพร่ธรรมแก่คนที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจนั่นเอง

เช่นว่าการนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรม ความจริงเวลาพระท่านสวดพระอภิธรรมนั้น เราฟังไม่รู้เรื่อง เพราะพระท่านสวดเป็นภาษาบาลี แต่ถึงจะฟังไม่รู้เรื่อง พอพระท่านขึ้นว่านะโม...เราทุกคนนั่งอยู่ในอาการสงบพนมมือเรียบร้อย ไม่มีการพูดการคุยกัน เว้นแต่พวกขี้เมาบางคนที่เล่นหมาก รุกก็ไม่เลิกเล่น คุยกันก็ไม่เลิกคุย พวกนั้นเป็นพวกนอกวง นอกบัญชี เขายกเว้นให้พวกหนึ่ง แต่พวกที่อยู่ในวงหรือว่าใน



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

บุญชิ้นนั้น โดยมากเมื่อพระเริ่มสวด “นะโม” ก็นั่งด้วยอาการสงบเรียบร้อย

อาการที่นั่งสงบนั้นเราได้รับความสงบในทางกายวาจาใจของเราก็จดจ่ออยู่กับเสียงของพระ พระท่านสวดไปหูเราก็กฟังเสียงนั้น เอาเสียงเป็นอารมณ์ ไม่ให้ใจฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่น ให้อยู่กับเสียงที่พระท่านสวดตลอดเวลา การกระทำในรูปเช่นนั้นก็เป็นการศึกษาปฏิบัติในด้านสมาธิ คือการกระทำสมาธิ

คนเราถ้าใจเป็นสมาธิก็ย่อมจะเกิดความรู้บางประการแล้วก็ได้ความสงบในทางใจในขณะที่จิตเป็นสมาธิอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับธรรมะบาปไม่เกิดขึ้นกับเราในขณะนั้น เรามีความสุขความสงบในทางใจ นี่คือประโยชน์ที่เราได้รับการฟังพระท่านสวดอภิธรรม

เพราะฉะนั้นจึงให้ถือเป็นธรรมเนียมว่า เมื่อพระเริ่มสวดพระอภิธรรม เราก็นั่งด้วยอาการสงบตลอดเวลา พระท่านสวดก็ไม่ยาว มีระยะหยุด คือจบไปที่หนึ่งก็หยุดเสียที่หนึ่งญาติโยมได้พักผ่อนเปลี่ยนอิริยาบถ พระผู้สวดเองก็ได้พักผ่อนเปลี่ยนอิริยาบถด้วยเหมือนกัน แต่ถ้าเรามีความเข้าใจ คือรู้ความค่าแปล ความหมายของเรื่องที่พระท่านสวดแล้ว



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



เราก็จะได้ความซาบซึ้ง อันนี้เป็น “บุญกิริยา” คือการกระทำที่เป็นบุญส่วนหนึ่งในรูปของการศึกษาและปฏิบัติ

การเผยแพร่ธรรมะในขณะงานศพอยู่กับบ้าน นอกจากการสวดพระอภิธรรมแล้ว บางทีเราก็นิมนต์พระมาแสดงธรรมด้วย การแสดงธรรมในงานศพนั้น ก็เพื่อจะเอาธรรมะมาระงับจิตใจของผู้เป็นเจ้าภาพ เพราะเราผู้ที่เป็นเจ้าภาพแต่ละคนนั้น มีความเศร้าโศกอยู่ในใจ มีความทุกข์ มีปัญหา

ความเศร้าโศกหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจนั้นเกิดขึ้นจากอะไร... ก็เกิดขึ้นจากความยึดถือว่า สิ่งนั้นเป็นตัวเรา เป็นของเรา เช่น เราถือว่า มารดาบิดาของเรา สามีกรรยาของเรา ลูกหญิงลูกชายของเรา สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นของเรา ความยึดถือในเรื่องใดเกิดขึ้น ย่อมเป็นทุกข์เพราะเรื่องนั้น

เมื่อมีความนึกความคิดในเรื่องอันใดก็ย่อมจะมีทุกข์ โดยเฉพาะความทุกข์เมื่อจากกันด้วยเรื่องเกี่ยวกับความตายนั้น นับว่าเป็นความทุกข์ขนาดหนัก เพราะว่าเมื่อตายแล้วจะไม่ได้เห็นหน้ากันอีก ทุกคนก็ต้องมีความทุกข์ในทางใจ

ความทุกข์นั้นเป็นโรคอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดในใจของใครแล้ว มักจะเป็นโรคเรื้อรัง ถ้าไม่มีการรักษาเยียวยา โรคนั้นก็มักตั้งอยู่นานๆ ก็เรียกว่าตรมตรอมใจ แล้วก็มี ความ



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



ทุกข์เรื่อยไปตลอดเวลาเมื่อมีความคิดถึงบุคคลนั้น เช่นได้เห็นที่นั่งก็เป็นทุกข์ ได้เห็นที่นอนก็เป็นทุกข์ ได้เห็นเครื่องใช้ไม้สอยอันเตือนให้นึกถึงผู้ที่ตายจากไป เราก็มีความทุกข์ในทางใจ เวลากินเคยกินด้วยกัน เมื่อเห็นขาดไปคนหนึ่งเราก็มีความทุกข์อันเป็นด้วยเรื่องของการยึดติดพันในเรื่องนั้น

ความยึดถือความติดพันนี้เกิดเพราะเราไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงในเรื่องซึ่งควรจะรู้ควรจะเข้าใจ คือไม่รู้ ว่าคนเราเกิดมาแล้วจะต้องมีการพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นธรรมดา

ความจริงพระท่านก็สอนให้เราพิจารณา เช่น อภินิหารปัจเจกชน ๕ ประการ ที่ท่านก็สอนให้เราพิจารณาว่า

เราจะต้องแก่เป็นธรรมดา หนีจากการแก่ไปไม่พ้น

เราจะต้องเจ็บไข้เป็นธรรมดา หนีจากความเจ็บไปไม่พ้น

เราต้องตายเป็นธรรมดา หนีจากการตายไปไม่พ้น

เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นธรรมดา เราหนีจากเรื่องนั้นไปไม่พ้น

เราทำสิ่งใดไว้ เราก็ต้องได้รับผลอันเกิดจากการกระทำนั้น



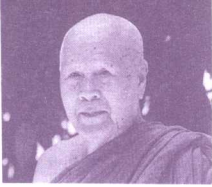
ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

อันนี้เป็นบทสำหรับพิจารณาเพื่อให้เกิดความรู้อย่างชัดในเรื่อนั้น ๆ ตามความเป็นจริง เพื่อจะไม่ให้เศร้าโศก อาลัยอาวรณ์มากเกินไป เพราะการเศร้าโศกทำให้เกิดความทุกข์ ต้องเสียน้ำตา ต้องเหี่ยวแห้งใจ บางทีก็รับประทานไม่ได้ นอนไม่หลับ ถ้าเป็นหลาย ๆ วันก็ทำให้อายุสั้น ทำให้ตนไม่สบาย

ฉะนั้นในเวลาที่มีงานศพอยู่ในบ้าน เราจึงนิมนต์พระมาเทศน์ การนิมนต์พระมาเทศน์ก็เท่ากับว่า เราเชิญหมอมาช่วยรักษาโรคทางใจของเรานั้นเอง เพราะว่าพระธรรมคำสั่งสอนนี้เป็นยารักษาโรคทางใจ พระผู้มีพระภาคของเรา ทรงค้นพบแล้ววางไว้เป็นบทเป็นแบบ เพื่อให้เรานำมาใช้แก้โรคทางใจ เราก็ก็นำพระให้ช่วยบอกยาให้แก่เรา เราจึงได้ฟังธรรมเทศนาในขณะที่อยู่ในงานศพ

การกระทำในรูปเช่นนั้น ก็เป็นการศึกษาไปในตัว เป็นการปฏิบัติธรรมไปในตัว แล้วก็เป็นการเผยแผ่ธรรมะไปในตัว เพราะในงานศพมีคนหลายพวกหลายเหล่ามาชุมนุมกัน เมื่อเขามาแล้วอย่าให้เขาไปเปล่า ให้เขาได้อะไร ๆ กลับไปบ้าน ตามสมควรแก่ฐานะ การกระทำอย่างนี้จึงนับว่าเป็นประเพณีที่ดีงาม อันเราทั้งหลายได้กระทำกันอยู่

ความจริงในงานศพทั่ว ๆ ไปนั้น เราควรจะมุ่งเผยแผ่ธรรม ปฏิบัติธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ไม่ควร



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

จะมีสิ่งเหลวไหลเข้ามาเจือปนในงานศพ เช่น ความสนุกไม่เข้าเรื่อง หรือเลี้ยว หรือว่าการเล่นในเรื่องที่ไม่ควรจะเล่น อันนี้เป็นเรื่องทำลายเศรษฐกิจที่ไม่ได้ประโยชน์ทางใจ เราควรจะมีมุงเอางานศพนั้นเป็นสถานที่ที่เป็นวัตถุสำหรับศึกษาเพื่อให้เกิดปัญญาเกิดความรู้แจ้งชัดในเรื่องของชีวิตของเราเองตามความเป็นจริง อันนี้เป็นการชอบการควรประการหนึ่ง

ในพิธีงานศพของเมืองไทยเรานี้ มีประเพณีตั้งมุงอยู่อย่างหนึ่งคือเมื่อมีการเผาศพ ก็มักจะมีการพิมพ์หนังสือเพื่อแจกจ่ายผู้ที่มาในงานศพ การพิมพ์หนังสือนี้เกิดขึ้นในยุคกรุงรัตนโกสินทร์เราเอง ที่ได้ทำขึ้นก็เพราะเห็นว่าคนไม่มีหนังสือจะอ่าน เมื่อมีงานศพก็ควรจะทำทานในด้านธรรมไปด้วย จึงได้พิมพ์หนังสือธรรมะหรือหนังสือที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ศิลปกรรม หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ เราไปในงานศพก็ได้หนังสือติดไม้ติดมือมา

หนังสือที่ได้มานั้นควรจะถือว่าเป็นของมีค่ามีราคาที่คุณเจ้าภาพเขาเสียสละ เพื่อให้เกิดปัญญาแก่ผู้ที่ได้รับทุกคน เราก็ควรเก็บหนังสือนั้นไว้ในที่ที่เหมาะสมสมควรแล้วควรอ่านให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อย่าเอาไปทิ้งๆ ขว้างๆ นานๆ เด็กก็เก็บเอาไปขายเสีย ก็ไม่ได้ประโยชน์คุ้มค่ากับการลงทุนไป



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

ในสมัยนี้นับว่าดีขึ้นมากในเรื่องหนังสือแจกในงานศพ เพราะมีคนอยากได้ มีคนอ่าน มีคนศึกษา บางทีพิมพ์แล้วไม่พอแจก เพราะคนเอาไปอ่าน คนอื่นเห็นเข้าก็อยากจะได้ออเลยแจกกันไม่พอ อันนี้นับว่าดีขึ้น เรียกว่าเป็นความเจริญก้าวหน้าหนึ่งในการศึกษาศรัทธา ด้วยการพิมพ์หนังสือแจก

อันการพิมพ์หนังสือแจกนั้นควรจะทำ แต่ว่าไม่ต้องใหญ่เกินไป เราทำตามฐานะ ในงานศพถ้าเราเอาเงินไปจ้างลิเกมาแสดงโรงหนึ่งตั้งพันกว่าบาท แต่ถ้าพิมพ์หนังสือแจกในงาน ๕๐๐-๖๐๐ บาท ก็พอแล้ว ก็ได้ประโยชน์คุ้มกัน แล้วก็ได้ประโยชน์สืบกาลนานด้วย จึงควรได้ทำกันให้แพร่หลายเป็นการเผยแพร่ธรรม เผยแผ่วิทยาทาน ให้คนได้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจอันเป็นเรื่องดีเรื่องงามประการหนึ่งเหมือนกัน

อีกประการหนึ่ง ในขณะที่เรามาประชุมกันในงานศพอย่างนี้ เรามาฟังธรรม โดยเฉพาะในขณะนี้ ไม่เหมือนกับการฟังธรรมในที่ทั่วๆ ไป คือในเวลาอื่นนั้น เราก็ฟังอย่างนั้นแหละ เพราะไม่มีอะไรเป็นอารมณ์ ไม่มีข้อเตือนจิตสะกิดใจเหมือนกับบทเรียนที่ไม่มีของเป็นตัวอย่าง แต่ว่าในศาลาฌาปนสถานหรือในป่าช้าแห่งนี้ เรามีวัตถุเป็นพยานวางอยู่เฉพาะหน้า สิ่งนั้นคือหีบศพซึ่งในขณะนี้ก็ได้ยกไปวางไว้บนเมรุเรียบร้อยแล้ว เราทุกคนก็มารู้เห็นความจริง รู้



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

เห็นมาตั้งแต่บ้านว่า เรามาวันนี้เรามาเพื่ออะไร เรามาเพื่อทำการเผาศพ เราได้นึกถึงศพ เห็นศพเป็นอารมณ์ ที่นี้เมื่อได้ยินเสียงพระท่านเตือน ท่านพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับชีวิต เรื่องความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย หรือ เรื่องที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

เรามีสิ่งวางอยู่ณพะหน้า คือหีบศพอันสวยงาม ความจริงภายในหีบศพนั้น มีร่างของศพอันเป็นร่างกายของคนหนึ่ง ซึ่งสมัยหนึ่งก็มีชีวิตมีการเป็นอยู่เช่นเดียวกับเรา แต่ในเวลานี้ คนๆ นั้นเหลือแต่ร่างกาย เพราะไม่มีความรู้สึก ซึ่งเรียกว่าวิญญาณ ไม่มีไออุ่นหล่อเลี้ยงร่างกาย ไม่มีอะไรแล้วเหมือนกับท่อนฟืนนอนอยู่ในหีบที่เขาตั้งไว้ เตรียมที่จะเผากันตามธรรมเนียมต่อไป อันนี้เป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจ ให้เราสำนึกเกี่ยวกับชีวิตของเรา

ถ้าเรามาแล้วนั่งเฉยๆ ไม่ได้เอาสิ่งเหล่านี้มาเป็นบทเรียนสอนจิตสะกิดใจ ก็เรียกว่ามาเปล่าๆกลับไป ยังไม่ได้สิ่งที่เรียกว่าเป็น กุศล ได้แก่ บุญ เท่านั้น มันยังไม่พอ เพราะได้บุญก็เพียงแต่เรามา เราสบายใจเมื่อได้ช่วยคนนั้นคนนี้ในฐานะเป็นคนรู้จักกัน เมื่อคราวเราเผาคุณแม่ เขาก็มา หรือเราเผาคุณยายเขาก็มา วันนี้เขาเผา เราก็ต้องมาเผาบ้าง อย่างนี้เรียกว่าเป็นเรื่องของสังคม เราไปเพื่อสังคมเพียงประการเดียว



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

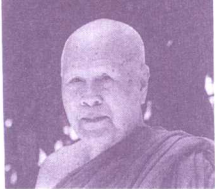


ได้บุญคือ ความสบายใจเพียงเรื่องเดียวยังไม่พอ กุศลยังไม่เกิด

กุศลนั้นคือความฉลาด จะเกิดขึ้นได้ก็เพราะอาศัย การคิด การนึก และต้องอาศัยการภาวนา เช่นในขณะที่เรามา นั่งอยู่ในฌาปนสถานหรือในป่าช้าแห่งนี้ เราก็ต้องนั่งภาวนาเอาศพเป็นอารมณ์ มาเป็นเครื่องนึกคิด คือเห็นศพ แล้วก็นึกถึงปรารถถึงตัวเอง คำของท่านสอนผูกเป็นภาษาบาลีไว้ดังนี้ว่า “เอวังภาวี เอวัง อะนะติโต” -เราจะต้องเป็นอย่างนี้ เราจะหนีจากความเป็นอย่างนี้ไม่ได้เป็นอันขาด

อันนี้เป็นคำสอนให้พิจารณา คือมานั่งที่งานก็ให้คิดว่าเราจะต้องเป็นอย่างนี้ เป็นเหมือนอย่างศพที่อยู่ในหีบนี้ เราจะต้องถูกเผาเหมือนกับศพนี้ อันนี้เป็นเครื่องเตือนใจให้เราได้คิดถึงตัวเองว่า วันหนึ่งเราจะต้องเป็นอย่างนี้

การคิดในรูปอย่างนี้เป็นการเตือนตัวเอง การเตือนตัวเองนั้นแหละเป็นการเตือนที่ประเสริฐ คนอื่นเตือนเขาก็เตือนเป็นบางครั้งบางคราว บางที่เขาเกรงใจเรา เขาก็ไม่เตือนเรา บางที่เขากลัวเรา เขาก็ไม่เตือนเรา เขาเกลียด เขาก็ไม่เตือนเรา แต่ว่าเราเตือนตัวเรานั้น เราไม่ต้องเกรงกลัวเรา เราเตือนตัวเราเองได้ตรงไปตรงมา เช่น เราเห็นซากศพแล้วเราก็บอกตัวเองว่า “ดูไว้บ้างเถอะ วันหนึ่งเราจะต้องเป็นอย่างนั้น เราหนีจากความเป็นอย่างนั้นไปไม่ได้เป็นอันขาด”



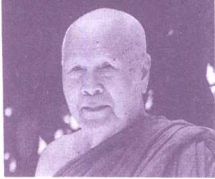
ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



การเตือนตนเองในรูปเช่นนี้จะช่วยให้ตนเปลี่ยน
ชีวิตจิตใจจากความหลงใหลมัวเมาเป็นคนไม่หลงใหลมัวเมา
จะได้เปลี่ยนชีวิตจากความเป็นผู้ประมาทมาเป็นผู้ไม่ประมาท
จะได้หันเข้าหาทางดีทางงามตามหลักคำสอนในทางพระ
พุทธศาสนา

ถ้าเราคิดนึกในรูปดังที่กล่าว เรียกว่าเราได้กำไร
คือมีกุศลเป็นกำไร ได้ปัญญาสำนึกตัว ได้รู้จักตัวของเรา
เวลานี้เราอายุเท่าไร อยู่ในฐานะอะไร ชีวิตกับความตายมัน
ใกล้หรือไกลกัน เราก็คงจะบอกตัวเองได้ว่ามันใกล้เต็มที
เพราะความตายกับความเกิดนั้น มันมาด้วยกันตลอดเวลา
เราได้คิดเรารู้ว่า อ้อ..เรานี้ใกล้เข้าไปแล้ว คนเราเมื่อจะตาย
ควรทิ้งสิ่งมีค่าไว้ในโลก เพราะคุณงามความดีนั้นเป็นสิ่งไม่
ตาย เป็นสิ่งที่ฝากไว้ในโลก เป็นอนุสาวรีย์ที่มั่นคงถาวรดี
กว่าอนุสาวรีย์ที่สร้างด้วยอิฐด้วยหิน เพราะสิ่งนั้นมันพังมัน
สลายไปได้ แต่คุณงามความดีเป็นของไม่สลาย

คนเราเกิดมามีชีวิตอยู่ในโลก เมื่อจะจากโลกนี้ไป
ควรทิ้งสิ่งที่เป็นคุณงามความดีไว้กับโลกบ้างตามสมควร
เมื่อคิดได้อย่างนี้แล้ว เราก็คงจะคิดต่อไปว่า อ้อ..ตัวเราในเวลา
นี้อยู่ในสภาพอย่างไร ได้กระทำอะไรที่เป็นคุณงามความดี
ไว้บ้างพอให้ชื่นใจ คือมองตัวเองแล้วให้มันชื่นใจว่าเรามันไม่

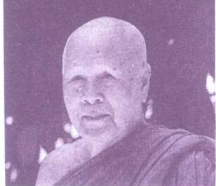


ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

เสียชีวิตที่ได้เกิดมาเป็นคนกับเขาชาติหนึ่ง ไม่เสียชีวิตที่ได้มาอยู่ในโลก แม้ว่าเราจะตายลงในวันนี้ ตายลงในคืนนี้ หรือว่าเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ชนตาย อยู่ๆ หัวใจวายหรือเส้นโลหิตในสมองตีบตันตาย เราก็ไม่ต้องเสียดาย และเสียใจอะไร เพราะว่าชีวิตเท่าที่ผ่านมานั้นเราได้ทำอะไรๆ ตามสมควรแล้ว สมกับที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นคนไทย สมกับที่เรานับถือพระพุทธศาสนา

เรานึกได้เราก็สบายใจ เวลานอนก็ไม่ต้องสะดุ้งไม่ต้องกลัว ไม่เหมือนวัวสันหลังหะ ที่กลัวกา พอเห็นกาบินมาก็กระแวง นึกว่าจะมาจิกหลังกูอีกแล้ว คนที่มีความผิตติดตัวอยู่ไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข ก็ย่อมมีความซลาดหวาดระแวง ภาษาของท่านเรียกว่า วิปฐิสาร คือ ความร้อนนกร้อนใจ ในเมื่อคิดถึงเรื่องที่ตนได้กระทำไว้ ไม่ดีไม่งามด้วยประการทั้งปวง

ที่นี่เมื่อเรามาในสถานที่เช่นนี้ เรามาเพื่อเผาศพคนอื่น เราก็นึกเตือนตัวเองว่าวันหนึ่งเราก็จะถูกเขาเผาบ้าง แล้ววันหนึ่งที่จะถูกเผานั้นมันไม่แน่นอนว่าจะเป็นวันไหน เพราะชีวิตความเป็นอยู่เป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง คือทุกคนจะต้องตาย ใครบอกได้บ้างว่าตายวันไหน เวลาใด ตายด้วยโรคอะไร ก็ไม่มีใครบอกได้ คนที่ประมาทมักจะคิดว่า เราจะอยู่ที่นี้ตลอดเจ็ดวัน เราอยู่ที่นี้หนึ่งปีเราจะอยู่ที่นี้เท่านั้นเดือน



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



การคิดเช่นนี้เป็นการคิดที่ประมาท ไม่ชอบไม่ควร

คนที่คิดถูกก็ต้องคิดว่า ไม่แน่ว่าจะอยู่ที่นั่นนานเท่าไร เมื่อนึกขึ้นมาได้อย่างนี้ต้องรีบเร่งกระทำหน้าที่ ใครมีหน้าที่อะไรจงทำหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ เช่น เป็นพ่อแม่ทำหน้าที่ของพ่อแม่ให้สมบูรณ์ เป็นครูอาจารย์ก็ต้องทำหน้าที่ของครูอาจารย์ให้สมบูรณ์ เป็นพระสงฆ์ก็ต้องทำหน้าที่ของพระให้สมบูรณ์ เป็นมนุษย์ก็ต้องทำหน้าที่ของมนุษย์ให้สมบูรณ์ เป็นผู้ที่เกิดมาในท้องถิ่นใด ก็ควรทำประโยชน์ให้ท้องถิ่นนั้น อันนี้เรียกว่ารู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยดีงาม ไม่เสียชาติ ไม่เสียเวลา เพราะได้มาคิดถึงเรื่องเกี่ยวกับชีวิต

เรามาคิดได้เมื่ออยู่ในป่าช้า เพราะในป่าช้า เสียงของธรรมชาติมันดัง มันมีเสียงก้องอยู่ตลอดเวลา ถ้าเรามีหูฟังก็ได้ยินเสียงศพพูด ได้ยินเสียงดอกไม้พูดรูปเทียนก็พูด ศาลาก็พูดเมรุก็พูด อะไร ๆ ที่อยู่ในบริเวณป่าช้านี้มันพูดออกมาทั้งนั้น เป็นเสียงเตือนใจให้เราเกิดความสำนึกรู้สึกตัว เช่น เสียงดังออกมาว่า... ท่านทั้งหลายเอ๋ย อย่าได้ประมาท มัวเมา อย่าได้หลงใหลในชีวิต ในความไม่มีโรค ในทรัพย์สมบัติที่ท่านมีอยู่ วันหนึ่งท่านจะต้องจากสิ่งเหล่านี้ไป จงใช้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์ จงทำหน้าที่ของท่านให้สมบูรณ์ เรียบร้อย จงละสิ่งชั่วสิ่งร้ายเสีย ...



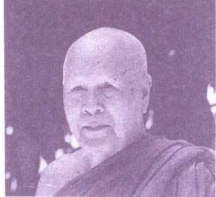
ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

อันนี้คือเสียงที่ดังก้องอยู่ในป่าช้า เราก็ต้องฟังไว้บ้าง ฟังแล้วเราควรจะเอาไปคิดไปตรอง เรียกว่าได้ปัญญาได้ ความรู้ได้ความเข้าใจ เพราะฉะนั้นการมานั่งฟังเสียงพระ ในเวลาที่เทศน์ในงานศพจึงนับว่าได้ประโยชน์ เป็นข้อเตือนใจ ว่าตัวเรากับธรรมอยู่กันอย่างไร ตัวเรากับพระใกล้เคียงกัน ขนาดไหน ในตัวเรานี้มีอะไรที่เป็นความงามความดีอยู่ในตัวบ้าง

แต่ว่าโดยทั่วไปนั้น เวลาเทศน์จริง ๆ ไม่ค่อยมีคน ฟัง เพราะเทศน์เวลาบ่ายโมงเจ้าภาพมีไม่กี่คน แล้วที่มีก็ไม่ค่อยสนใจมีแต่คนแก่ ๆ มานั่งฟังกันคนหนุ่มคนสาวเขาไม่ฟังกัน คนที่ไม่ฟังนั้นเขาเรียกว่าคนหูหนวก ตาบอด แม้ว่าจะมีเสียงดัง ก็ไม่เปิดหูฟัง มีภาพก็ไม่เปิดตาดู มาที่หนึ่ง ก็ไม่ได้อะไร นอกจากจะมาประกวดแพชั่นไว้ทุกข์ในงานศพกันเท่านั้นเอง

อันนี้ไม่ได้สาระ ไม่ได้แก่นสารเรียกว่ามาเปล่า-ไปเปล่า เป็นคนประเภทอยู่ในบึง ไม่ขึ้นมาจากบึงจากหนอง แม้จะมีคนตะโกนกุ้เรียกร้องว่า ขึ้นมาเถอะ..อย่าไปยืนจมปลักจมโคลนอยู่ ก็ไม่อยากจะขึ้นมา เพราะคิดว่าที่นั่นมันสบาย ไม่อยากฟังเสียงพระ แต่นั่นแหละเมื่อใดเกิดความเดือดร้อน ออกไหม้ไส้ขมขึ้นมาเมื่อนั้นแหละ จึงจะนึกถึงพระขึ้นมา แต่บางทีก็นึกถึงถูกบางทีก็นึกถึงผิด นึกถึงถูกก็คือนึกว่า “เออ! ควรจะไปฟังธรรม ไปเอาธรรมะมารักษาโรคทางใจ” แต่ถ้า



ท่านใดอะไร เมื่อไปงานศพ



นึกผิดก็นึกว่า“เออ! เราไม่สบายใจ ไปรดน้ำมนต์เสียหน่อยเถอะ ไปสะเดาะเคราะห์เสียหน่อยเถอะ” ไปถามหมอดูว่า โชคชะตาราศีห์หมูนี้นั้นเป็นอย่างไร จะได้สะเดาะเคราะห์สะเดาะโคกอย่างนั้นเรียกว่า นึกไม่ถูกไม่ตรง ไม่ได้เข้าไปหาหมอที่มียา แต่ไปหาสิ่งที่ไม่ใช่ยาเอามาแก้ จะต้องแก้กันเรื่อยไป

ถ้าเราเอาธรรมะมาเป็นเครื่องแก้ เอาธรรมะมาเป็นกระจกเงาคอยส่องมองดูตัวเราเองบ่อยๆ เราก็จะรู้ความจริงของชีวิต คิดได้นึกได้ แล้วเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เราก็รู้ว่า อ้อ..มันจะต้องเป็นอย่างนั้น เมื่อมีความพลัดพรากจากของรักของชอบใจ เช่น อยู่ๆ แหวนกก็หาย สายสร้อยคอหาย หรือ เงินหาย เราก็ไม่ทุกข์มากเกินไป แต่เรายึดเกาะมันได้ว่า เออ..มันเรื่องธรรมดา เกิดมาแล้ว มันก็อย่างนี้แหละ เราได้มาแล้วมันก็ต้องสูญเสียไป เพราะการพบกันกับการพรากกันมันเป็นของคู่กัน การได้การเสียมันเป็นของคู่กัน การมีการไม่มีมันก็คู่กัน คนที่มีปัญญาก็นึกได้ คนไม่มีปัญญาก็ไม่ได้ก็นึกว่าของเราๆ ตลอดเวลา นี่เพราะไม่เข้าใจในเรื่องนั้นๆ ตามความเป็นจริง

ฉะนั้นการศึกษาศาสนาธรรมในเวลาเช่นนี้ ก็เท่ากับเรียนความจริงสำหรับชีวิตจะได้เอาไปคิดเป็นเครื่องเตือนใจในเวลามีความทุกข์ความเดือดร้อน เราก็ยึดเกาะกับมันได้โดย



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

ไม่ต้องเป็นทุกข์ เมื่อไม่เป็นทุกข์ จิตใจก็สบาย จิตใจสบายก็มีสมาธิดีมีความสงบ จะทำงานทำการอะไรก็ทำได้โดยเรียบร้อย

คนเราอยู่ในโลกมีภาระที่จะต้องจัดต้องทำมาก ถ้าเราได้ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องปลอบโยนจิตใจเราจะไม่เป็นโรคประสาท ไม่เป็นโรคความดันโลหิตสูง จะไม่เป็นโรคอาหารไม่ย่อย หรือนอนไม่หลับกระสับกระส่ายตลอดคืน อันนี้มันจะไม่มี เพราะรู้ว่ามันเป็นอะไรถูกต้อง เมื่อเกิดอะไรขึ้นมาเราก็นึกได้ว่า อ้อ..มันจะต้องเป็นอย่างนั้น มันไม่ได้เกิดขึ้นแก่เราผู้เดียวหรอก เหตุการณ์อย่างนี้เกิดแก่คนทั่วไป ไม่ใช่ถือว่าเราเป็นคนอภัพที่สุดในโลก หรือว่าเป็นคนเคราะห์ร้ายที่สุดในโลก เพราะการนึกเช่นนั้นเหมือนกับว่าเรานอนให้เพื่อนกระที่บลงไปทุกเวลา มันเป็นทุกข์หนักลงไปเปล่า ๆ

แต่ถ้าเรานึกว่ามันเรื่องธรรมดา คนเกิดมาไม่ได้เอาอะไรมา เวลาไปก็ไม่ได้เอาอะไรไป สิ่งทั้งหลายที่เราใช้เป็นของยืมเขากันนั้น ยืมมาจากธรรมชาติ ยืมเสื้อยืมผ้ายืมบ้านยืมเรือน ยืมแหวนเพชรนิลจินดา เงินทองสำหรับใช้สอย ยืมมาใช้ชั่วคราว เวลาเราจะจากโลกนี้ไป ใครได้เอาไปบ้าง ท่านทั้งหลายคงจะมองเห็น

ความจริงในงานศพ เขาทำบทเรียนสำหรับเตือนใจกันทั้งนั้น เวลาอาบน้ำศพเสร็จแล้วเขาเอาเงินใส่ปากศพบาท



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



หนึ่งสองบาทตามมีตามเกิด ใส่ไป คนเห็นก็นึกว่าใส่ไปทำไม คนบางคนก็บอกว่าเอาไปให้พญายม เอาไปซื้อของกลางสู่กลางทาง เอาไปติดสินบนนายนิรยบาล(ผู้คุมนรก) เหมือนกับว่าในโลกโน้นมีคนคอร์รัปชั่นเหมือนโลกนี้อย่างนั้นแหละ เอาไปติดสินบนเอาไปซื้อโน้นซื้อนี้ เปล่า...เหลวทั้งเรื่อง แต่ที่พูดกันนั้นพูดกันเล่นสนุกๆ ให้คนฟังกันเล่นหัวเราะกันเล่นเท่านั้นเอง

เนื้อแท้ที่เขาใส่เงินเข้าไปในปากของผู้ตายนั้น ไม่ใช่เพื่ออะไร แต่เพื่อเป็นบทเรียนสอนใจผู้อยู่ ไม่ได้เกี่ยวกับผู้ตาย เพื่อให้คนที่อยู่ได้รู้ได้สังเกตได้ทันที โดยเฉพาะลูกหลานผู้ใกล้ชิด เอาใส่ก็มองเห็นกันทุกคนที่นี่ เมื่อใส่ลงไปแล้วเวลาเผาศพมันเป็นอย่างไร เราไปเก็บกระดูก เวลาเก็บกระดูกเราก็ไปเจอเหรียญอันนั้นไม่ไหม้ไฟเพราะร้อนมันไม่พอ ยังคงรูปเดิมอยู่ เราก็เก็บขึ้นมาได้ ใครเก็บได้ก็ดีใจ หลานเก็บได้ดีใจ..คุณยายให้หนู.. ใครเก็บได้ก็ดีใจกันทั้งนั้นแหละ ก็นึกว่าคุณยายคุณย่าให้มา แต่ความจริงนั้น คุณย่าไม่ได้ให้ แต่ว่าท่านเอาไปไม่ได้ นี่เป็นบทเรียนสอนจิตสะกิดใจให้เราทั้งหลายรู้ตัวว่า...สิ่งทั้งหลายเป็นวัตถุภายนอกเราเอาไปหาได้ไม่มันเป็นของยืมมาใช้ชั่วคราว トラบเท่าที่มีปัญญาจะรักษาสິงนั้นไว้ได้ ถ้าหากเราไม่มีปัญญา เราเขลา ใช้ไม่เป็น สิ่งนั้น



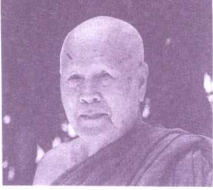
ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

ก็กลับไปสู่ธรรมชาติเดิมนั่นเอง กลับไปสู่สภาพเดิมของมัน ไม่มีใครเอาไปได้เลย

อันนี้เป็นเรื่องที่น่าจะคิดได้ ทีนี้เมื่อเราหาเงินหาทองได้เราจะใช้อย่างไร เราก็ควรใช้ให้มันเป็นประโยชน์ ใช้สำหรับตนบ้าง กินอยู่เครื่องนุ่งห่ม จัดบ้านจัดเรือนตามสมควรแก่ฐานะ เหลือจากนั้นเราก็แบ่งส่นปันส่วนบำเพ็ญสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ช่วยสร้างสิ่งที่ดีควรสร้าง เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ คนชรา คนพิการ ฯลฯ เราอยู่สบาย มีทรัพย์มีเงินทองจับจ่ายใช้สอย เราก็นึกถึงความลำบากของคนเหล่านั้นบ้าง โดยช่วยอนุเคราะห์เกื้อกูลเขาตามฐานะ หรือว่าเรามีปัญญา มีสมอง มีเงินมีทอง แทนที่จะนั่งให้เขาทำคนเดียว เราก็เอาไปหมุนสร้างโรงงานประเภทต่างๆ ก็เท่ากับสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์เหมือนกัน เพราะคนที่ยากจนจะได้เข้าไปอาศัยเป็นกรรมกรรับใช้ในโรงงาน ทำให้การเงินหมุนเวียน คนเหล่านั้นได้กินได้ใช้อยู่ เราก็นอนสบาย เพราะว่าทุกคนมีงานทำกันทั่วถึง โจรผู้ร้ายก็ลดน้อยลงไป เราไม่ต้องหวาดระแวง กลางคืนก็นอนเป็นสุข อย่างนี้เป็นการสงเคราะห์ทั้งเขาทั้งเรา รู้จักใช้สิ่งที่มีให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ อย่างนี้เรียกว่า เป็นคนฉลาด ใช้เงินเป็น

ทีนี้คนที่ได้มา ใช้ไม่เป็น ก็เก็บเรื่อยไป ไม่กินไม่ใช้



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

หวนหวนนึกหนา เขาเรียกว่าเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว เวลาตายนึกว่าจะเอาไปได้บางคนเวลาใกล้จะตายก็นอนกอดถุงเงินไว้ยังไม่บอกใคร ซ่อนไว้ใต้หมอนก็ไม่บอกใคร ยัดไว้ในที่นอนก็ยังไม่บอกใคร เมื่อจะหมดลมหายใจแล้วก็ยังไม่บอก อย่างนี้เขาเรียกว่าเป็น“โสมเผ่าทรัพย์” เหมือนคนโบราณว่า เขาจึงพูดไว้ว่าเก็บไว้สูญเปล่าให้เขามันไม่สูญ คือเราเก็บไว้อย่างนั้นมันสูญไปจากใจเรา เหมือนไม่ได้อะไร แต่ถ้าเราให้เขาไป มันก็ไม่สูญ เป็นคุณค่าต่อไป อันนี้เป็นเรื่องควรจะคิดได้ เพราะฉะนั้นการทำกิจในงานศพ ใครใส่เงินในปากศพ ก็เพื่ออย่างนี้ไม่ใช่เพื่ออะไรอื่น

แม้กิจอื่นที่เราสมมติกันว่าเห็น ๆ กันอยู่ เวลาพระท่านจะสวดศพ ก็ไปเคาะข้างโลง บอกคุณยายคุณย่าให้ลุกขึ้นรับศีลไม่ใช่ว่าคุณย่าในโลงจะลุกขึ้นมารับศีลได้เมื่อไรลุกขึ้นไม่ได้ตายแล้วหมดความรู้สึก ไม่มีอะไรแล้ว เป็นท่อนไม้ท่อนฟืนไม่ได้เรื่อง การทำเช่นนั้นไม่ใช่ทำเพื่อคุณย่าคุณยาย แต่ทำเพื่อเตือนลูกหลานที่นั่งใกล้ ๆ หีบนั้น บอกให้รู้ตัวว่า ดูเถิด ลูกเอ๋ยหลานเอ๋ย เวลาตายแล้วนี่ปลุกให้ลุกขึ้นไปรับศีล ก็รับไม่ได้

เราจัดอาหารใส่ถาดใส่ถ้วยเรียบร้อย เอามาถึงวางเสร็จแล้วไปเคาะหีบคุณยายให้ลุกขึ้นทานอาหารเสียหน่อย ถ้าคุณยายพูดได้ แกคงพูดว่า “กูไม่กินแล้ว กินไม่ได้



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



แล้ว” แต่ท่านก็ตอบไม่ได้ เพราะไม่มีปากจะตอบ ไม่มีหูจะฟัง ไม่มีตาจะดูสิ่งที่เราเอาไปวางไว้เสียแล้ว การที่ทำเช่นนั้น เพื่อสอนคนเป็น เพื่อสอนคนที่นั่งข้างๆ ว่า ดูไว้เถิด ก็นิดก็ต้องกินเวลากินได้ ตายแล้วมันกินไม่ได้ การบำเพ็ญกุศลก็เป็นเรื่องเวลาเป็นอยู่ ตายแล้วมันจะไม่ได้เรื่อง แม้ลูกหลานจะทำก็เป็นเรื่องของลูกหลานไม่ใช่เรื่องของผู้ตาย เพราะฉะนั้น อย่าประมาท สิ่งใดควรจัดควรทำต้องรีบทำทันที ทำเดี๋ยวนี้ อย่าช้าอยู่ อันนี้แหละเรียกว่ารู้จักคุณค่าราคาของชีวิต เขาเตือนใจทั้งนั้น เตือนให้เรารู้ว่าการกระทำกับศพเช่นนั้น เป็นการเตือนจิตสะกิดใจให้ได้รู้สึกว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

แม้ตอนเวลาจะเผา เขานำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลบนเมรุมีพระนำทาง ก็เท่ากับสอนเราคนเป็นๆ ไม่ได้นำทางศพ ศพไม่ต้องนำทางแล้ว เพราะศพเดินไปเมรุ แต่ที่เอาพระมานำก็เพื่อเตือนใจว่าเราอยู่ในโลกอย่าทิ้งธรรม อย่าทิ้งศาสนา ต้องเดินตามพระ ต้องเดินตามธรรมะไว้ เพราะพระหรือธรรมะนั้นเป็นแสงสว่างดวงประทีปส่องทาง

ใครทิ้งพระ ใครไม่มีศาสนาประจำจิตใจ ก็เป็นคนมืดคนบอดตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำได้ง่าย เพราะไม่มีอะไรเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีอะไรเป็นเครื่องเตือนใจ ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ กระทำชั่วได้ง่าย



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

ยิ่งสมัยนี้ด้วยแล้ว ถ้าเราไม่มีธรรมะไม่มีพระเป็นเครื่องนำทางชีวิต ผิดง่ายที่สุด เพราะโลกเราในสมัยนี้มันเจริญในทางวัตถุ เครื่องอำนวยความสะดวกมันมาก อาจจะคิดผิดไปเมื่อไรก็ได้หลงผิดไปเมื่อไรก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยวน้ำใจ เหมือนกับรถที่ไม่มีห้ามล้อ ขับไปในย่านจราจรคับคั่งมันลำบาก เดี่ยวมันก็ไปชนรถคนอื่นเข้า ชนคนเสียหาย ฉันทิ ชีวิตเราก็อันตราย ถ้าไม่มีธรรม ไม่มีศาสนาเป็นเครื่องห้ามจิตใจจะยุ่งกันใหญ่เขาจึงให้มีพระนำศพบก็เพื่อให้รู้ว่าอยู่ในโลกมันต้องมีพระนำทาง ไม่ใช่คนนำศพบ แต่นำคนเป็น ให้เห็นว่าเราต้องมีศาสนาประจำจิตใจ ถ้าเราหวังจะให้ครอบครัวของเราเจริญตั้งมั่น ก็ต้องเอาธรรมะใส่ไว้ในครอบครัวให้ลูกหลานได้รู้จักธรรมะ ให้รู้จักพ่อแม่ ปู่ย่า ตา ยาย ให้มีความกตัญญูกตเวที ให้ประพฤติชอบ อันนี้ต้องอาศัยธรรมะทั้งนั้น

ครอบครัวบางครอบครัวพ่อแม่ไม่สนใจในธรรมะ ในทางศาสนา เป็นอยู่ชนิดที่เรียกว่าตามใจตนเอง อยากเที่ยวเที่ยว,อยากกิน กิน อยากเล่น เล่น, ไม่กลับบ้านตามเวลา ไปเที่ยวสนุกสนานตามบาร์ ตามไนท์คลับ เพลิดเพลินไป กลับบ้านไม่เห็นหน้าลูก ไม่เห็นหน้าเมีย ครอบครัวนั้นก็เลอะไปทุกวันเวลา แม่บ้านไม่สบายใจ ลูกบ้านก็ไม่สบาย ฝึเข้ามาอยู่



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

ในบ้าน พระไม่มี เกิดเป็นปัญหายุ่งยาก ให้มีเงินเป็นแสนเป็นล้าน เงินนั้นก็ไม่มีราคา ไม่มีความหมายผลที่สุดคนที่ไร้ศีลธรรมก็ใช้เงินหมด เหลวไหล ไม่มีผลประโยชน์

ถ้าเราอยากจะให้สกุลของเราตั้งมั่นอยู่นานถาวร ก็ต้องให้มีศีลในจิตใจของสมาชิกในตระกูล ให้ลูกหลานอยู่กับพระอยู่กับธรรม เด็กเหล่านั้นเมื่อเติบโตขึ้นก็รู้จักคุณค่าราคาของชีวิต คุณค่าของสมบัติ มีความกตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย เรียกว่ารักษวงศ์ตระกูล รักครอบครัว

แต่คนที่ไม่ธรรมะ มันรักอะไรไม่เป็น ตัวมันเองมันก็ไม่รัก เมื่อรักตัวไม่เป็น มันก็ทำชั่วได้ง่าย ทำบาปได้ง่าย มีเงินทองยิ่งอำนวยใหญ่ อำนวยให้ทำชั่วหนักขึ้นไป เพราะว่าเงินทองช่วยให้ทำชั่วก็ได้ ช่วยให้ทำดีก็ได้ สุดแล้วแต่มูลฐานของชีวิตจิตใจ ถ้าคนใดมีมูลฐานทางจิตใจดี ทรัพย์สมบัติก็พลอยดีไปด้วย ถ้ามูลฐานทางจิตใจไม่ดี ทรัพย์สมบัติก็พลอยเสียไปด้วยเหมือนกัน

เพราะฉะนั้นเราจึงเอาสิ่งเหล่านี้มาไว้ในใจของเด็ก โดยการประพฤติเป็นตัวอย่างหมั่นอบรมสั่งสอนและพรั้าเตือน เรียกว่าเดินตามทางพระ เดินตามธรรม มีพระเป็นผู้นำทางชีวิตของเราก็เรียบร้อยดีงาม สิ่งเหล่านี้เราเรียนได้จากการมาในงานศพอย่างนี้



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

อีกประการหนึ่งที่เรามาในงานศพนี้ คนโบราณเขาบอกว่ามีอานิสงส์มาก อานิสงส์ นั้นหมายถึงอะไร ก็หมายถึง “ผล” ผลในที่นี้หมายถึงคุณค่าทางจิตใจ มากกว่าทางวัตถุ เพราะว่าทางวัตถุนั้นเราจะหาจากที่ใดก็ได้ แต่คุณค่าทางใจนั้น มักจะได้จากที่อย่างนี้

เรามาในงานศพ ถ้ามาเฉยๆ กลับไปก็ไม่ได้อะไร เราควรมาคิดนึก นั่งเงียบๆ แล้วก็ดูศพ เอาศพมาเป็นเครื่องเตือนตัวเอง แล้วถามตัวเองว่าเวลานี้ อายุเท่าไร เราอยู่ในฐานะอะไร มีโรคภัยประจำตัวบ้างไหม เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันกับเรานั้น เวลานี้เป็นคนอย่างไร บางคนก็ไปแล้ว ไปหลายวัน หลายเดือน หลายปีแล้วก็มี เรายังอยู่ ก็นับว่าเป็นบุญนักหนาที่ยังมีชีวิตอยู่ อยู่เพื่ออะไร...? อยู่เพื่อความดีต่อไป ไม่ใช่อยู่เพื่อกินเพื่อเล่น เพื่อความสนุกสนาน เพราะเพียงกินเล่นสนุกสนาน ไม่ต้องเป็นมนุษย์ก็ได้ สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายมันก็กินได้ สนุกได้ มัวเมาในเรื่องอะไรๆ ก็ได้ เราเป็นผู้เป็นคน มันต้องวิเศษกว่าสัตว์เหล่านั้น เราต้องนึกว่าจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ทำชีวิตของเราให้ดีขึ้นภายหลังที่ได้มางานศพนี้แล้ว เราเอาศพเป็นเครื่องเตือนใจกลับไปบ้านอย่างนี้ได้ประโยชน์ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งในการมาเผาศพนั้น เราอย่าเพียง



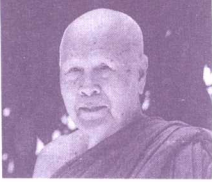
กานได้อะไร เมื่อไปงานศพ

เผาศพในโลง ซึ่งเขาเรียกว่า“เผาผี” ผีในที่นี้ก็หมายถึงซากที่ยังเหลืออยู่ เผาคนที่ตายแล้ว เรียกว่าเผาผี เราไปเผาผีข้างนอก เราเผาผีในโลง เผาด้วยไฟ

ทีนี้เรามาพิจารณาเผาผีในตัวเราบ้าง ในตัวเรามีผีอะไรอยู่บ้าง เมื่อพูดอย่างนี้ญาติโยมจะว่า “แหม! ว่าเรามีผี” ผีมีด้วยกันทั้งนั้น มีอยู่ในใจ ผีคือสิ่งที่ไม่ดีไม่งามในใจ ถ้าเกิดบ่อยๆ ทำให้เรายุ่งยากลำบากเดือดร้อน เรียกว่าเป็นผีผิอยู่ในตัวเราทุกคน มีมากบ้างน้อยบ้าง สุดแต่เหตุการณ์ในชีวิตแต่ละบุคคลนั้นๆ หรือสุดแต่ปัญญา ถ้าปัญญามีมาก ผีน้อย ปัญญาน้อย ผีมาก ถ้ารู้เท่าทัน ผีไม่ค่อยเกิด ถ้าไม่รู้เท่ารู้ทัน ผีชอบเกิดบ่อยๆ

เวลาผีเกิด มันก็มักจะยุ่งในครอบครัว เช่น พ่อบ้านเกิดผีขึ้น ทะเลาะกับแม่บ้าน แม่บ้านเกิดผีขึ้นบ้าง ก็เลยเถียงกัน ไม่ดูหน้ากันสามวัน กินข้าวโต๊ะเดียวกันก็ไม่พูดจាកันอย่างนั้น เรียกว่าผีเข้าสิง มันมา“ยุให้รำ ตำให้รำ” ให้ความเสียหายล้วนแต่เป็นของไม่ดี เรียกว่า ผีประจำใจ

เรามาเผาผีแล้วอย่าเผาแต่ผีนอก ผีที่อยู่ข้างในเผาเสียบ้าง ก่อนที่จะเผาผีข้างใน ก่อนขึ้นบนเมรุก็นั่งดูว่า “เออ..กูนี้ไม่เท่าไรก็จะตายแล้ว” เวลานี้มีอะไรบกพร่อง มีอะไรไม่ดีไม่งามเป็นสิ่งที่ควร“ละ” เสียโดยเร็วรู้ได้ด้วยกันทั้งนั้น



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้องของใคร ๆ ก็รู้ด้วยกันทั้งนั้นแหละ
แต่ว่ารู้แล้วทำเป็นไม่รู้เสียไม่รับเสียเท่านั้นเอง

ถ้ารู้ว่าอะไรไม่ดีไม่งามอย่างนั้นอย่างนี้ในตัวเรา
ควรจะทิ้งมันเสียที ให้สมกับอายุอานามสังขารร่างกาย เรา
ก็ตั้งจิตอธิษฐานว่า จะเลิกจากสิ่งนั้นสิ่งนี้ เลิกเที่ยวเตร่
เลิกกินเหล้า เลิกประพฤติเหลวไหลไม่ดีไม่งาม เลิกเกสียด
เลิกโกรธใคร ๆ ทำจิตใจให้อยู่ในสภาพสงบ ให้เป็นตัวอย่าง
แก่บุคคลชั้นผู้น้อยในตระกูลในวงงานวงการ

ถ้าเราตั้งใจอย่างนี้เรียกว่าเผาผี เผาผีคือเผาคความ
ชั่วให้ออกไปจากใจ ได้ความรู้สึกรู้ตัวเหมือนกับว่าเกิดใหม่
กลับบ้านไปเป็นคนละคนกัน ก่อนนี้เราเป็นอย่างหนึ่ง เวลา
เผาศพแล้วกลับไปเป็นอีกคนหนึ่ง มาเผา“ผีนอก” คราวหนึ่ง
ก็เผา“ผีใน” เสียอย่างหนึ่ง วันหน้าไปเผาผีนอกที่อื่น ก็เผาผี
ในเสียอีกอย่างหนึ่ง เผาบ่อย ๆ ผีไม่มี มีแต่พระอยู่ในใจของเรา
เราก็มีความสุขสบายตามสมควรแก่ฐานะ

อันนี้เป็นข้อคิดอยากฝากไว้ ให้ท่านทั้งหลายที่มาเผาศพ
ศพนี้ได้นำไปคิดไปตรอง หรือถ้าเรามากันสองคนสามภรรยา
นั่งรถกลับบ้านด้วยกัน ก็คุยกันไป เออ..นี่พี่ทิ้งผีอะไรบ้าง
น้องทิ้งผีอะไรบ้าง สมมติว่าแม่บ้านชอบเล่นไพ่ ผีไพ่เข้าสิง
อยู่ในบ้านไม่ได้ วาง ไปนั่งล้อมวง เราก็พูดกันว่า “เออ..เมื่อไร



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

น้องจะทิ้งผีตัวนั้น ผีไฟนะ” ภรรยา ก็บอกว่า “แล้วพี่เมื่อไรจะทิ้งเจ้าผีตัวนั้นเสียที” เราก็นั่งคุยกันไปในรถ คุยกันไปเพื่อให้รู้ว่าใครมีผีอะไรในตัว แล้วก็ได้ชวนกันเลิกละผีตัวนั้น ถ้าหากว่ามันจะกลับมาอีกก็คอยบอกว่า ระวัง ๆ..อย่าให้ผีมันกลับมา

หรือว่าจะไปเขียนไว้ตามฝาบ้านว่า ระวังผี ! ระวังผี ! เขียนตัวโต ๆ ว่า “ระวังผี !” เราอ่านบ่อย ๆ เราก็รู้ความหมายว่าผีอะไร ไม่ใช่ผีที่ขวางบ้านหมอตามที่หนังสือพิมพ์ลงข่าว ไอ้ผีจริง ๆ มันไม่ขวาง ไอ้ผีในใจหนูน้อยคนนั้นมันขวาง มันเกิดผีในคนแล้ว คนเป็นผีไปขวางบ้าน ความจริงนั้นไม่มีอะไรพวกหมอดูหมอดูเดาก็นั่งเดากันใหญ่ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ ผลที่สุดมันแดงออกมา อ้อ ! คนไม่ใช่ผี เสียหน้ากันไปตาม ๆ กัน ไม่ใช่แต่พวกหมอชาวบ้านหมอพระก็พลอยไปนั่งกับเขาเหมือนกัน นั่งดูไปดูมา ไม่รู้เรื่อง ผลที่สุดตำรวจรู้เข้าว่าไม่ใช่ผีแท้ มันเป็นผีในใจคน คือ ผีไม่ได้ตั้งใจแล้วแสดงอะไร ๆ ต่อเขาให้เขาคใจ อ้ายผีนี้ต้องระวัง ผีในใจคนน่ากลัว ผีในป่าช้าในโลงไม่น่ากลัวอะไร ไม่เคยทำให้ใครเสียหาย แต่ผีแบบนี้ร้าย เราต้องช่วยกันแก้ไข

เพื่อนฝูงมิตรสหายของเราก็เหมือนกัน ถ้าเรารู้ว่าเพื่อนของเรามีผีอะไร คอยบอกคอยเตือนให้เขารู้ตัวว่ามีผีแล้ว เสกน้ำมนต์คือธรรมะนี้แหละช่วยเตือนช่วยบอกกันให้รู้



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ

.....

ว่าผิอย่างนั้นมันมีอยู่ เราอย่าไปตามผีกับเขาก็แล้วกัน ช่วยกัน
แก้ไข เรื่องทั้งหลายก็จะเรียบร้อยดีงาม

วันเวลาล่วงไป ๆ ไม่ได้ล่วงไปเปล่า ๆ ชีวิตของเรา
ແ່ລ่งไปทุกวันทุกวันทุกเวลา การແ่งนั้น หมายความว่าใกล้
เข้าไปเหมือนวัวที่เขาจูงไปฆ่า เดินไปก้าวหนึ่ง ก็ใกล้โรงฆ่า
สัตว์เข้าไป ผลที่สุดเดินไปถึงที่ฆ่า โดนมีดหั่นคอถึงแก่ความ
ตาย เราทั้งหลายก็มีสภาพอย่างนั้นเหมือนกันทุกคน ให้เราได้
นึกเตือนเสมอว่าวันหนึ่งเราจะต้องตาย เวลานี้ยังไม่ตายก็
ต้องรีบเร่งสร้างคุณงามความดี ใช้ชีวิตร่างกายนี้ให้เป็น
ประโยชน์ให้มากที่สุด เหมือนคำที่พระนิกายเซ็นท่านพูดว่า
“คิดดูให้ดี ร่างกายนี้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความแตกดับทุกวินาที
ถ้าไม่รีบใช้ให้เป็นประโยชน์ มันจะมีราคาที่ตรงไหน”

ทุกครั้งที่เราดูกระจกเงา แต่งตัวไม่ใช่แต่งเพื่อความ
สวยงามอย่างเดียว แต่งแล้วก็ต้องนึกว่า “ແหม..ແ่งล่งไปเยอะ
แล้ว” อย่างนี้กว่ายังหนุ่มยังสาวอยู่ ถ้านึกว่ายังหนุ่มยังสาวไม่มี
โรค ก็ยิ่งจะมีความมัวเมา แต่ถ้านึกว่า แหมແ่งล่งไปเยอะแล้ว
อายุ ๕๐-๖๐ แล้ว อีกไม่กี่วันจะต้องย้ายทะเบียนแล้ว จะได้
รีบ ๆ เสีย อะไรควรทำ ทำเสียให้เรียบร้อย โดยเฉพาะคนมี
เงินมาก ๆ นี่จัดเสียให้ดี เวลารู้ตัวว่าใกล้จะตาย ทำพินัยกรรม
เสียให้เรียบร้อย อย่าให้ลูกมันทะเลาะกัน ขายหน้าชาวบ้าน



ท่านได้อะไร เมื่อไปงานศพ



ขึ้นโรงขึ้นศาล เหมือนเราตอกล้มไว้ในตระกูลให้ลูกมันแตกกัน แต่ถ้าเราจัดเสียแบ่งเสียแต่ยังเป็น ๆ เราก็พอรู้ว่านาแปลงนั้น ของคนนั้นนะ สวนนี้ของคนนี้นะ เงินในธนาคารมีเท่านั้นแบ่งเท่า ๆ กันนะ เราตายแล้วลูกก็แบ่งกันเรียบร้อย

ที่นี้บางคนไม่ทำลูกฟ้องกันต่างเอาเงินไปแจกชาวบ้าน เขาเรียกว่า ทำขนมให้ชาวบ้านกิน ไม่ได้อะไร เสร็จแล้วแตกกันเสียด้วย พี่กับน้อง ไม่ต้องมองหน้ากันต่อไป เรื่องมรดกนิดเดียว อันนี้เป็นความบกพร่องของผู้ใหญ่ที่เมาเกินไป ไม่นึกว่ากูจะตาย เลยไม่ได้จัดทำเสียให้เรียบร้อย เพราะฉะนั้น ใครมีเงินมีทองจัดเสียให้เรียบร้อย อย่าให้มันยุ่ง ลูกหลานจะได้อยู่มีความสุขความเจริญ มีความก้าวหน้าต่อไป

มีลูกมีหลานก็ต้องสอนให้มันรักกัน สามัคคีกัน ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ให้นึกว่าเกิดมาจากกอเดียวกัน กิ่งหลายกิ่งทุกกิ่งก็มาจากกอเดียวกัน รากเดียวกัน เถาเดียวกัน จะไปแตกแยกกันทำไม ควรจะอยู่กันด้วยความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเจือจุนกัน ใครดีก็ช่วยคนที่ยังไม่ดี ใครรวยก็ช่วยคนที่ยังไม่รวย ใครก้าวหน้าก็ช่วยดึงคนที่ยังไม่ก้าวหน้า ให้ก้าวหน้าไปด้วย ถ้าเราเตรียมให้พร้อมในรูปร่างนี้ ก็นับว่าไม่เสียหลาย ชีวิตมีค่ามีราคา





ภาชนะที่ช่างหม้อทำแล้ว
ทั้งเล็กและใหญ่ ทั้งสูงและตื้น
ล้วนมีความแตกทำลายเป็นที่สุด ฉันใด
ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย
ก็มีความตายเป็นที่สุด ฉะนั้น

ไม่ว่าบนท้องฟ้า
ไม่ว่าท่ามกลางมหาสมุทร
ไม่ว่าในหุบเขา
ไม่มีแม่สักแห่งเดียว
ที่คนเราอาศัยแล้ว
จะหนีพ้นความตายได้

พวกเธออย่ามัวประมาท
อย่ามัวสนุกยินดีในกามคุณอยู่เลย
ผู้ไม่ประมาท
พึงพิจารณาตามเป็นจริงเท่านั้น
จึงจะบรรลุถึงความสุขอันไพบูรณ์ได้